

Ulighed koster liv

Af Henrik Nedergaard, adm. dir. i
Diabetesforeningen

Vi har sat kikkerten for det blinde øje i alt for lang tid og ladet ulighed i sundhed koste mennesker livet og samfundet uhyrlige summer, skriver Diabetesforeningens Henrik Nedergaard. Han kommer med fem konkrete tiltag, der kan bekæmpe uligheden.

Vi kan ikke være uligheden bekendt. Havde vi glemte, hvor stor forskel, der er på sundhed i vel-færdssamfundet, har Danmarks Radio beundringsværdigt mindet os om det med sine tankevækkende temaudsendelser om den voldsomme ulighed i sundhed, vi accepterer på trods af, at vi ellers er et af verdens mest lige samfund. For eksempel at diabetikere med mere end 16 års skolegang har 26 procent lavere risiko for at dø tidligt af deres diabetes end de, som kun har en folkeskole-eksamen.

Som DR dokumenterer, modtager beboerne i Aalborg Øst ikke samme behandling som deres næsten-naboer i velhavende Hasseriis, og der er derfor også stor forskel på deres udbytte af sundhedsvæsenets tilbud. Resultatet er uskønt og ikke acceptabelt: De vilkår, vi byder især de mennesker, som har mest brug for hjælp, behandling og støtte, er for ringe.

Uligheden koster dyrt. Både for samfundet, og i særdeleshed for de mennesker, som skulle have haft hjælp langt tidligere, en behandling svarende til deres udfordringer og ikke mindst støtte til at klare hverdagen i tide, før for eksempel type 2-diabetes og de alvorlige følgesygdomme koster tilknytning til arbejdsmarkedet, førlighed og i sidste ende livet.

Det værste er, at vi faktisk ved meget om hvilke initiativer, der kan afhjælpe uligheden og gøre en potentielt livsvigtig forskel for de alt for mange mennesker, vi hjælper for lidt og for sent. Det er i

bedste fald en katastrofal lukken-øjne, som der skal gøres op med nu.

Så værsgod sundhedsminister: Fem konkrete tiltag Diabetesforeningen foreslår sættes i værk – hellere i dag end i morgen:

1 – Skab sammenhæng i diabetesbehandlingen med en ny national handleplan. Der er sket uendeligt meget siden 2003, hvor vores statsminister Lars Løkke Rasmussen sad i sundhedsministeriet og lavede den seneste handleplan. De 321.000 danskere med diabetes fortjener en opdatering af handleplanen med fokus på den nyeste forskning, effektive metoder og sammenhæng i behandlingen.

2 – Sæt fart på opsporingen af type 2-diabetes med relevante sundhedstjek, gerne på arbejdspladsen. 200.000 danskere lever med uerkendt diabetes. Halvdelen har allerede en eller flere følgesygdomme, når diagnosen endelig stilles. Det er en katastrofe og hver eneste gang en forspildt mulighed for en rettidig tidlig indsats til at forebygge de invaliderende følgesygdomme og dermed sikre livsværdien.

3 – Sæt patienten i centrum. Det er blevet sagt så længe, at det næsten er blevet en kliché. Det er dog dødelig alvor for de mange, der ikke er i stand til selv at styre 'projekt god-behandling' i sundhedsvæsenet. Det må aldrig være den enkeltes ansvar at sammensætte en ordentlig diabetesbehandling, for så er det igen dem med størst behov, der tabes og ender med fodsår, amputationer og førtidspension.

4 – Vær tålmodig med støtte i hverdagen. Den nødvendige hjælp til at klare hverdagen med en kronisk sygdom som type 2-diabetes kan ikke klares på en formiddag eller på to onsdage. Der skal et langt sejt træk til at hjælpe især dem med

færrest ressourcer til et godt liv uden følgesygdomme. Rehabilitering skal nytænkes, og der skal være tid til den rette indsats med f.eks. et tilbud om patientuddannelse, der giver mening.

5 – Tag folkesundheden alvorligt. Gode takter i for eksempel folkeskolereformens fokus på bevægelse udfordres af manglende mod til at bruge strukturel forebyggelse til at forbedre folkesundheden og dermed forebygge type 2-diabetes. Det er uforståeligt, at vi ikke allerede har differentieret moms på sunde og usunde fødevarer og at sodavandsafgiften blev afskaffet. Politikere skal turde prioritere og gøre det sunde valg lettere og billigere.

Allerede nu kan man næsten høre indvendingerne om, at de initiativer, vi her foreslår, er alt for dyre: Vi har ikke råd, lyder det. Men vi har ikke råd til at lade være! Allerede i dag er udgifterne til diabetes 31,8 milliarder kroner årligt, hvilket stiger til mindst 60 milliarder om ni år, når antallet af danskere ramt af diabetes har passeret 600.000. Skal vi kunne håndtere den udfordring kræver det konsekvens, nye samarbejder og ikke mindst mod fra Christiansborg og alle regionale og kommunale beslutningstagere.

Lad mig minde om, at en person med diabetes, der er ramt af alvorlige følgesygdomme, koster 12 gange så meget som en uden følgesygdomme. 12 gange! Den fjerdedel af de 321.000 danskere med diabetes, der er mest syge, sluger næsten 60 procent af de ressourcer, der bruges. Det betaler sig at gøre noget mere, noget bedre og noget tidligere for at forhindre diabetes i at ødelægge menneskers liv og forkrøble fremtidens samfundsøkonomi. Vi har ikke råd at lade være.

Diabetesforeningen stiller sig gerne til rådighed med vores indgående viden om det, der betyder noget for mennesker med diabetes, hvis vi kan medvirke til at vende udviklingen og give uligheden et knæk. Det gør vi allerede i Københavns Kommune, hvor vi er partner i det kommende Center for Diabetes, og i Region Hovedstaden, der er på vej med Steno Diabetes Center Copenhagen. Spændende og nytænkende projekter, der

helt sikkert kommer til at gøre en forskel og som skal sprede sig til resten af landet.

Vi har masser af viden om, hvad der virker, vi har værktøjerne og værktøjskassen. Lad os komme i gang med at kæmpe mod ulighed og knække diabeteskurven.